

Täysistunto

Keskiviikko 18.5.2022 klo 13.59—18.09

3. Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun. Ministeri Kari.

Keskustelu

14.48 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonto on elinehtomme, mutta me elämme sille velaksi. Kulutamme luontoa niin nopeasti, ettei se itse pysy perässä. Siksi hallitus on antanut esityksen luonnonsuojelulaiksi, joka päivittää lain tälle vuosituhannele. Tämä on vasta toinen suurempi uudistus luonnonsuojelulain historiassa. Alkuperäinen, pääministeri Kyösti Kallion ykköshallituksen eduskunnassa Kluuvin Heimolan talossa esittelemä laki täyttää ensi vuonna sata vuotta.

Arvoisa puhemies! Ilman luontoa ei ole elämää. Luontokato on aivan yhtä vakava kriisi kuin ilmastomuutos. Suomen lajeista joka yhdeksäs on uhanalainen ja luontotyypeistä lähes puolet on uhanalaisia. Luonnonsuojelulaki ei yksin pysäytä luontokatoa, mutta se on perusta, jonka päälle suomalaisen luonnon vaaliminen ja turvaaminen rakennetaan.

Uudessa luonnonsuojelulaissa luontotyyppien suojaa vahvistetaan. Jatkossa uhanalaiset luontotyypit tuodaan asetuksella osaksi lakia. Suomen lainsäädäntö ei ole koskaan aiemmin tunnistanut kaikkia kymmeniä uhanalaisia luontotyyppiejä. Niitä esiintyy Itämeressä, sisävesissä, niiden rannoilla, soilla, metsissä, kallioilla, perinneympäristöissä ja tuntureilla.

Lakiin ehdotetaan myös täysin uutta, tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojeluluokkaa. Niihin lukeutuvat serpentiinikalliot, serpentiinikivikot, serpentiinisoraikot sekä rannikon avoimet dyynit.

Tärkeä uudistus on myös lakiin esitettävä vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio. Jatkossa maanomistaja voi halutessaan tuottaa luontoarvoja ja saada niille luonnonsuojelulain mukaisen virallisen varmennuksen. Yritys voi ekologisen kompensaatian avulla hyvittää toiminnastaan luonnolle aiheutuvat heikennykset. Tämä tuo uusia liiketoiminta- ja innovaatiomahdollisuuksia niin maanomistajille kuin yrityksille. Esimerkiksi uuden rakennuksen rakentaja voi kompensoida sen alle jäävät luontoarvot parantamalla vastaavia tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

yhtä arvokkaita luontoarvoja toisaalla menetyksiä vastaavan määrän. Ekologinen kompensatio on yksi tulevaisuuden tärkeistä keinoista luontokadon pysäyttämiseksi. Nyt ensimmäistä kertaa se tuodaan osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Lakiuudistuksella vahvistetaan saamelaiskulttuurin suojaa kansainvälisten sopimusten ja perustuslain mukaisesti. Jatkossa luonnonsuojelulain mukaisista toimista ei saa aiheutua vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin harjoittamiselle.

Malminetsintää rajoitetaan nykyistä enemmän. Hallitus on päättänyt, että osana luonnonsuojelulain uudistusta se kielletään kokonaan kansallis- ja luonnonpuistoissa, eli yli 1,1 miljoonan hehtaarin alueella. Myös muilla valtion suojelualueilla malminetsinnän ehtoja tiukennetaan.

Ilmastonmuutos vaikuttaa myös luontoon. Siksi tässä uudistuksessa esitetään lakiin liittäväksi ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia.

Laissa vahvistetaan myös suojelun taloudellisen tuen mahdollisuuksia, ja vapaaehtoiset Helmi- ja Metso-ohjelmat tuodaan lakiin. Luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä tuetaan selkeyttämällä ja osittain laajentamalla korvauksia koskevaa säätelyä. Maanomistajien oikeuksia turvataan täyden korvauksen periaatteeseen nojaavan korvausjärjestelmän avulla.

Ilmastopaneelin ohella Suomen luontopaneeli on vakiinnuttanut paikkansa. Nyt vahvistamme luontopaneelin roolia kirjaamalla sen luonnonsuojelulakiin.

Käytännössä koko luonnonsuojelulaki päivitetään tälle vuosituhannele. Luonnonsuojelualueiden säätelyä ajantasaistetaan ja selvennetään, ja luontotiedon vahvistamisella vastataan lajien ja luontotyyppien suojelutarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Edeltävän asiakohdan esitellyt ministeri totesi, että ei olisi voinut uskoa olevansa täällä esittelemässä sitä lakia, joka on se syy, jonka takia tähän taloon on alun perin tullut. Itselläni on aika lailla samanlaiset tunnelmat juuri nyt.

Suomalaisen luonnon säilyttäminen tuleville sukupolville on aikamme päättäjien velvollisuus. Tätä lakiuudistusta on valmisteltu vuoden 2020 alusta lähtien, ja työhön on osallistunut laaja joukko ministeriöitä, tutkijoita, tutkimusorganisaatioita, järjestöjä ja edunvalvontatoimijoita. Haluan kiittää kaikkia työhön eri vaiheissa osallistuneita sekä kaikkia niitä suomalaisia ihmisiä, jotka ovat vaatineet meiltä tiukempia toimia Suomen luonnon puolesta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Petelius.

14.54 Pirkka-Pekka Petelius vihr: Arvoisa puhemies! Ihan tähän alkuun haluan kiittää hallitusta ja erityisesti ympäristöministeri Karia tästä tärkeästä lakiesityksestä sekä haluaisin sanoa muutaman sanan.

Tässä tulikin jo lakia esiteltyä kattavasti, mutta minulle tärkeä asia on tässä uudistuksessa ekologinen kompensatio. Minusta on hienoa, että uuden luonnonsuojelulain myötä Suomikin astuu niiden yli 50 valtion joukkoon, joiden lainsäädännössä ekologinen kompensatio on jo mukana. Tähän asti niin yhteiskunnassamme kuin lainsäädännössäkkin on ikään kuin hyväksytty oletus siitä, että taloudellinen toiminta voi ja saa heikentää luontoa, että luonnon tuhoutuminen on ikään kuin luonnollinen ja välttämätön paha, joka taloudellisesta toiminnasta seuraa. Huomiotta sen sijaan on jäänyt se, että luontokadon seuraukset maksamme me kaikki. Ekologisen kompensatian kautta tätä olettamusta muutetaan suuntaan, missä luonnon tilan paraneminen on kaiken taloudellisen toiminnan lähtökohta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

päämäärä, niin sanottu irtikytkentä, koetun hyvinvoinnin ja taloudellisen kasvun irti kytkeminen luonnonvarojen kulutuksesta. Jos taloudellinen toiminta heikentää luontoa, tämä heikentäminen on korvattava. Kyseessä on merkittävä ajattelutavan muutos, ja se on keskeisessä roolissa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Arvoisa puhemies, värderade talman! Tällä hetkellä ekologinen kompensatio on lakiesityksessä vapaaehtoista, ja emme tiedä vielä, miten paljon vapaaehtoinen kompensatio houkuttelee toimijoita tai kuinka paljon tämä maanomistajia kiinnostaa. Mutta on syytä olettaa, että ekologinen kompensatio monimuotoisuuden turvaamisen lisäksi luo uusia liiketoimintamalleja ja kannustaa nykyistä tehokkaammin maanomistajia vaalimaan arvokkaita luontokohteitaan, kuten ministeri tässä totesi.

Ekologinen kompensatio ei ole keino — toivottavasti — ostaa puhdasta omaatuntoa tai ympäristöystävällistä brändiä, vaan kannustaa toimijoita minimoimaan toimintansa haitalliset ympäristövaikutukset. Jotta luonnon tuhoutumiselle saadaan asetettua todellinen hinta, tulevaisuudessa ekologisesta kompensatiosta tulee säätää mielestäni velvoittavaa. Niin kauan kuin kompensatio on vapaaehtoista, riskinä on, että sitä käytetään vain imagon parantamiseksi silloin, kun se on riittävän halpaa.

Nykyinen toimintamme aiheuttaa väistämättä heikentäviä muutoksia ympäröivään luontoon. [Puhemies: Puhuja voi jatkaa pöntöstä!] Tulevaisuudessa näille muutoksille tulee asettaa hintalappu. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.57 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä tärkeästä lakiesityksestä. Olen itse lukemassa juuri Juha Hurmeen kirjaa ”Suomi”, ja siinä kirjailija kirjoittaa monimuotoisuuden olevan ”luonnon huoltovarmuusvarasto, jolle tulevaisuus rakentuu”, ja hän jatkaa: ”Se oli sellaista jääkauden jälkeen, ja se on sellaista nyt ja aina.” Hyvin sanottu, mutta jos emme tee nopeasti korjaavia toimenpiteitä, luonnon huoltovarmuusvarastomme on vähentymässä kiihtyvällä vauhdilla.

Luontokato on ilmastonmuutoksen ohella ihmiskunnan olemassaolon suurimpia uhkia, eikä sitä ole onnistuttu pysäyttämään edes Suomessa, ja tämä uusi luonnonsuojelulaki on keskeinen lainsäädännön väline luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Sen avulla voidaan suojella uhanalaisia tai muutoin arvokkaita lajeja, luontotyyppejä, elinympäristöjä sekä laajempia aluekokonaisuuksia. Uudistusta tarvitaan Suomen luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi, sillä lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet ovat tällä hetkellä uhanalaisia.

Puhemies! Vaikka hallitus on nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyksellisen korkeaksi ja tehnyt erinomaista työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden asettamiseksi, niin tätä työtä on kyllä jatkettava. Seuraavan hallituksen tulee nostaa luontokadon pysäyttäminen ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalle, ja meidän on luotava kunnianhimoinen toimintasuunnitelma luontokadon pysäyttämiseksi. Edustaja Petelius toi hyvin näitä asioita esille edellisessä puheenvuorossaan. Tutkijayhteisössä on tällä hetkellä laaja konsensus siitä, että ilman ennallistamista ja luontoarvojen heikkenemisen selvää rajoittamista luonnon monimuotoisuus jatkaa heikkenemistään ja uhkaa myös koko ihmiskunnan tulevaisuutta. Nämä ennakkoinnit on otettava vakavasti, ennen kuin on liian myöhäistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

Ja arvoisa puhemies, ihan lopuksi: Haluan kiittää yhtä tiettyä kohtaa tässä lakiesityksessä, minkä ministeri itsekkin toi esille. Eli tässä lakiesityksessä on erittäin hyvää se, että tässä ehdotetaan nykyistä vahvempia säännöksiä saamelaiden alkuperäiskansaoikeuksien huomioon ottamisessa lain toimeenpanossa. Se on todella tärkeää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulakimme täyttää ensi vuonna 100 vuotta, ja sitä uudistetaan vasta toista kertaa. Tämä tekee hallituksen esityksestä historiallisesti merkittävän.

Luonnonsuojelulain säätämisen ja tämän päivän välissä on monta luonnonsuojelijasukupolvea, jotka ovat taistelleet väsymättä arvokkaan suomalaisen luonnon puolesta. Jo 50- ja 60-luvuilla Kuusamossa käytiin koskisodat paikallisten jokien suojelemiseksi, jotta niitä ei kahlittaisi vesivoiman tuotantoon. Yli 30 vuotta sitten käytiin Suomen kenties tunnetuin metsäsota, kun metsänomistaja ei halunnut avohakata metsäänsä piirimetsälautakunnan painostuksesta huolimatta. Nämä taistelut luonnon puolesta osoittavat, että monimuotoinen suomalainen luonto, sellaisena kuin sen tänä päivänä näemme, ei ole itsestäänselvyys. Tiedämme myös, että luonnontilaisen luonnon määrä vähenee tälläkin hetkellä. Rohkeita, väsymättömiä luonnonsuojelijoita tarvitaan edelleen puolustamaan arvokasta luontoamme. Osana tätä jatkumoa hallitus on nyt uudistamassa luonnonsuojelulakia.

Luonnonsuojelulain kokonaisuudistus tulee todella tarpeeseen ja vie suomalaista luonnonsuojelutyötä eteenpäin. Hallituksen esityksellä on mittaa liki 500 sivua, mikä osoittaa, että kokonaisuus on varsin laaja. Uudistuksen tärkeänä tavoitteena on luonnonsuojelun vahvistaminen ja valtavirtaistaminen. Yksin luonnonsuojelulailla luontokatoa ei Suomessa pysäytetä, mutta se on tärkeä keino suojella arvokkainta luontoamme. Se on perusta, jonka päälle on hyvä rakentaa se keinojen kokonaisuus, jolla pysäytämme luontokadon. Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämiseen, mutta tosiasia on, ettemme ole siinä onnistuneet. Uusia luonnonsuojelun keinoja tarvitaan, ja niitä tämä hallituksen esitys osaltaan tarjoaa.

Yksi lain keskeisistä uudistuksista on luontotyyppien suojelun vahvistaminen, kun kaikki Suomen uhanalaiset luontotyypit tuodaan asetuksella osaksi lakia. Tämä on tärkeää siksi, että uhanalaiset lajit tarvitsevat elääkseen niille sopivia elinympäristöjä. Elinympäristöjen turvaaminen edellyttää, että uhanalaisten luontotyyppien huomioon ottaminen saadaan vaikuttavasti osaksi kaikkea maankäyttöä. Tässä olennaista on kattava luontotieto ja sen hyödyntäminen sekä riittävä valvonta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tärkeä uusi avaus on vapaaehtoinen ekologinen kompensatio. Ekologista kompensatiota tarvitaan silloin, kun luonnolle aiheutuvaa vahinkoa ei voida välttää. Sen tulee aina olla viimesijainen keino. On tärkeää, että ekologinen kompensatio kirjataan nyt lakiin ja että sille luodaan sääntely, jolla kompensatation todellinen lisäisyys voidaan todentaa. Näin voidaan välttää viherpesun mahdollisuus. Jotta kompensointi olisi laajasti vaikuttavaa, se pitäisi tulevaisuudessa mielestäni kirjata velvoittavaksi ja mukaan myös alueiden käyttöä säätelevään lainsäädäntöön. Vapaaehtoinen kompensatio on kuitenkin hyvä alku.

Kolmas tärkeä uudistus on se, että kaivostoimintaan tähtäävä malminetsintä kielletään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa. Tämä on tärkeä viesti siitä, että kaivostoimintaa on tässä maassa rajoitettava. Malminetsintä ei kuulu luonnonsuojelualueille, ja siksi on tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

keää, että myös muilla valtion luonnonsuojelualueilla malminetsinnän ehtoja tiukennetaan. Ajattelen, että lähtökohtaisesti malminetsinnän pitäisi olla kiellettyä kaikilla suojelualueilla, ja toivon, että lainsäädäntöämme kehitetään tulevana vuosina tähän suuntaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että vahvistamme tieteellisen tiedon roolia päätöksenteossa. Siksi on olennaista, että luontopaneelin toiminta vakiinnutetaan kirjaamalla sen tehtävät lakiin. Tarvitsemme luonnonsuojeluun ilmastopaneelin kaltaisen riippumattoman tieteellisen asiantuntijaelimen, joka tuottaa tutkittua tietoa luonnon monimuotoisuudesta päätöksenteon tueksi.

Lopuksi haluan myös kiittää ministereitä Kari ja Mikkonen tämän kokonaisuuden ohjaamisesta maaliin. Kiitos myös kaikille viranhaltijoille, kaikille asiantuntijoille ja sidosryhmille, jotka olette antaneet asiantuntemuksenne käyttöön tämän lain valmistelun aikana. Odotan mielenkiinnolla, että pääsemme syventymään tähän esitykseen ympäristövaliokunnassa, joka tulee antamaan laista mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

15.04 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Luonto on kaiken elämän perusta. Se on peruskivi, jonka päälle koko ihmiskunta rakentuu. Ilman luontoa me emme ole mitään. Valitettavasti luonnolla ei ole omaa ääntä. Ihminen on toimillaan aiheuttanut kuudennen sukupuuttoaalton, joka uhkaa jopa miljoonaa eläin- ja kasvilajia. Suomen lajeista joka yhdeksäs ja luontotyypeistä lähes puolet on uhanalaisia. Näiden lukujen valossa on selvää, että meidän täytyy pysäyttää luontokato, jos haluamme säilyttää maapallomme elinkelpoisena. Siksi olen erittäin iloinen siitä, että hallitus on saanut valmiiksi esityksen luonnonsuojelulaista, joka vahvistaa luontotyyppien suojelua, kieltää malminetsinnän kansallis- ja luonnonpuistoissa, mahdollistaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation sekä parantaa saamelaisten oikeuksia. Kiitos valtioneuvostolle ja kiitos ympäristöministeriöille Kari ja Mikkonen lain valmistelusta ja sen edistämisestä. Tämän lain myötä luonnon ääni Suomen päätöksenteossa kuuluu astetta kovempaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on historiallinen päivä suomalaiselle luonnolle. Hallituksen esitys uudesta luonnonsuojelulaista on vasta toinen uudistus kyseiseen lakiin. Kyseessä on todella kaivattu uudistus, sillä tieto luontokadosta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista Suomen luontoon on lisääntynyt valtavasti sitten vuoden 1997, kun nykyinen laki on ollut voimassa. Se on myös kaivattu siksi, että luonto on suomalaisille rakas. Monen suomalaisen oikeustajua on koetellut se, että kansallis- ja luonnonpuistoissa on saanut harjoittaa malminetsintää. Kansallisaarteemme ovat olleet avointa riistaa, ja se ei ole ollut oikein. Nyt tämä vääryys korjataan ja malminetsintä kielletään kokonaan kansallis- ja luonnonpuistoissa.

Lisäksi laki parantaa ihmisten mahdollisuuksia osallistua oman elinympäristönsä suojeluun, kun saamelaiskulttuurin suojaa vahvistetaan ja ekologinen kompensaatio mahdollistetaan. Jatkossa arvokkaiden alueiden suojeleminen on myös taloudellisesti kannattavaa esimerkiksi maanomistajille. Näin voimme kannustaa suomalaisen luonnon vaalimista tuleville sukupolville. Nämä ovat tärkeitä toimia, joilla voimme entistä paremmin turvata suomalaisille arvokasta luontoa.

Arvoisa puhemies! Kaiken päätöksenteon tulee pohjautua tietoon. Tieteellinen tutkimus ei tarjoa helppoja vastauksia tai ratkaisuja, mutta se on ainoa keino luoda parempaa ja elin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

kelpoisempaa tulevaisuutta nykyisille ja tuleville sukupolville. On hienoa, että ensimmäistä kertaa lakiin on määritelty luontopaneelin tehtävät, jonka tarkoituksena on tuottaa riippumatonta tutkittua tietoa luonnon monimuotoisuudesta päätöksenteon tueksi. Sen toiminta vastaa Suomen ilmastopaneelia. Vain tietopohjaisella päätöksenteolla voimme luoda perustan kestäville ja johdonmukaiselle luonnonsuojelulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.07 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämä on minulle tärkeä laki. On todellakin korkea aika uudistaa Suomen luonnonsuojelulaki. Suomen luonnon tilan heikkenemistä ei ole saatu pysäytettyä tähän mennessä. Lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet ovat uhanalaisia. Tilanne on siis vakava. Elinympäristöjen heikkeneminen ja sen mukana seuraava lajikato uhkaavat myös meitä ihmisiä, sillä ihminen on osa luontoa eikä selviä ilman luontoa. Siksi on tärkeää, että luontoa suojellaan paitsi rajaamalla alueita suojelualueiksi pois muulta käytöltä myös suojelemalla suoraan lain nojalla harvinainen ja arvokas luonto, jota ei ole varaa menettää tai korvata muualla. Näin nyt tehdään.

Seuraavaksi muutama tärkeä nosto laista.

Tällä uudella luonnonsuojelulailla suojellaan ensimmäistä kertaa suoraan tietyt luontotyytit, kuten serpentiinikalliot. Tämä on historiallista, ja on tunnustettu, että on niin arvokasta luontoa, että se suojellaan suoraan lailla ilman erillistä viranomaispäätöstä tai tapauskohtaista harkintaa tai joustoa muiden intressien hyväksi. Minä olen tästä erityisen iloinen. Yhtä lailla minua ilahduttaa suojeluohjelmien Helmi ja Metso nostaminen lain tasolle. Se korostaa niiden merkitystä ja alleviivaa niiden arvoa tässä ajassa. Hallitusohjelman lukua ympäristökriisin hillitsemisestä toteutetaan siis näin pala palalta.

Arvoisa puhemies! Uudessa luonnonsuojelulaissa esitellään uusi instrumentti: ekologinen kompensatio. On tärkeää, että käytössä tulee olemaan tämä vapaaehtoinen mekanismi. Tavoitteena on sovittaa yhteiskunnan kannalta perusteltu, taloudellinen toiminta ja luonnonarvojen suojelu. Lopputuloksen tulisi olla ympäristön ja luonnon suojelun kannalta vähintään yhtä hyvä kuin ennen luontoa heikentävää toimintaa. Lähtökohtaisesti hyvytys on toteutettava saman luonnonarvon parantamisella.

Vasemmisto ajoi vielä tätä vahvempaa kirjausta. Me haluamme, että ekologisesta kompensatiosta tulee vakitoimintatapa missä tahansa hankkeessa. Tämän lisäksi haluamme, että tietyt, kaikista uhanalaisimmat ja arvokkaimmat luontokohteet ja luontotyytit arvotetaan jatkossa kaiken kompensoimisen yläpuolelle sitovasti kuten aiemmin mainitut serpentiinikalliot. Kaikkea luontoa ei ole mahdollista hyvittää toisaalla. Lisäksi me vasemmistossa ajamme nettopositiivista luontovaikutusta normiksi hankkeisiin, eli luonnon menettämistä yhtäällä ylikompensoidaan hankkeenaikaisia vaikutuksia ehkäisemällä ja lieventämällä ja myös sitten toisaalla kompensoimalla.

Arvoisa puhemies! Luonnontilaan vaikuttaa miltei kaikki teollistuneen yhteiskunnan toiminta. Luonnosta saatavia raaka-aineita tarvitaan myös kestäväen yhteiskunnan rakentamisessa. Puhun tässä kohtaa mineraaleista. Tällä luonnonsuojelulain uudistuksella rajataan kansallispuistot ja luonnonpuistot malminetsinnän ulkopuolelle. Myös tämä on arvovalinta, johon olen tyytyväinen. Kaikkiällä ei ole mahdollista etsiä malmeja, vaikka me niitä tarvitsemmekin.

Vasemmisto on ajanut tässäkin vielä luontoystävällisempää linjaa. Me ajamme malminetsinnän rajaamista luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle myös jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

Lopuksi haluan vielä sanoa, että luontoa tulee suojella kattavasti ja lainsäädäntömme kaikki mahdollisuudet ja toisaalta kaikki mahdolliset porsaanreiät huomaten. Esimerkiksi urbaania luontoa suojellaan parhaiten kaavoituksella, meidän ruokajärjestelmä vaatii kokonaisremonttia ja niin edelleen. Meidän on siis otettava vakavasti se, että kaikki ihmisen käyttöön otettu maa- ja meriala vaikuttaa luonnon toimintaan ja eri lajien elinympäristöihin ja selviytymismahdollisuuksiin. Siitä syystä suojellun alan lisääminen EU:kin edellyttämään 30 prosenttiin on ensisijaisen tärkeää mahdollisimman nopeasti. Luonnon monimuotoisuuden heikentymiskehityksen pysäyttäminen on mahdollista vain riittävästi luontoa suojelemalla. No, tämä laki on erittäin tärkeä osa tätä työtä, ja on erittäin hieno päivä saada tämä laki eduskuntaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

15.13 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Moni suomalainen elää lähellä luontoa tässä Euroopan metsäisimmässä maassa. Maamme on pitkä. Meillä on hyvin erilaisia maisemia ja luontotyypejä. Voimme ihastella kaunista merenrantaa, suuria sekametsiä, avaria soita, kimaltavia järviä, kumpuilevia tuntureita ja aukeita peltomaisemia. Moni saa myös suoraan tai välillisesti elannon luonnosta. Suomen luonto on monimuotoinen, elämme lähellä sitä. Sen viljeleminen ja varjeleminen ovat yhteinen tehtävämme. Siihen tälläkin hallituksen esityksellä pyritään.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan esityksen kokonaistavoite — eli luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja luontokadon hillitseminen — on yhteinen. Luontotiedon vahvistaminen kouluissamme on hyvä asia. On hälyttävää, että lajeistamme joka yhdeksäs ja luontotyypeistämme lähes puolet on uhanalaisia. Tarvitsemme siis toimenpiteitä upean luontomme ja sen monimuotoisuuden turvaamiseen. Keinoista tulee päästä sopuun.

Me keskustalaiset tuemme sitä, että uudistuksia tehdään tukeutumalla mahdollistavaan ja kannustavaan lainsäädäntöön. Kaiken perustana on oltava ajatus, että turvaamme luonnon lisäksi elinkeinojen toimintaedellytykset ja suojelemme maanomistajan oikeusturvaa joka puolella Suomea. Jos asetamme kieltoja, niistä tulee maksaa ehdotuksen mukainen täysi korvaus maanomistajalle.

Arvoisa puhemies! Isoisäni oli maanviljelijä, joka rakasti luontoa ja tätä maata. Maatalouden vaikea asema pitää ratkaista samalla, kun puhumme nyt luonnon suojelemisesta. Emme saa vaikeuttaa uusilla laeilla puhtaan suomalaisen ruoan tuottajien asemaa. Luonnonvaratalouden näkymät laajemminkin pitää turvata.

On oikein, että lakiin lisätään uusi mekanismi vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta. Se mahdollistaa sen, että taloudellisen toiminnan käynnistäjä voi kompensoida luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvat haitat.

Tarvitsemme toimia, joiden avulla sopeudumme ilmastonmuutokseen. Meidän pitää kehittää lainsäädäntöä, jonka avulla suojelemme moninaista luontoamme ja arvokkaita luontokohteitamme. Luonto luo ja tuo hyvinvointia meidän jokaisen elämään.

Kun teemme uudistuksia, pidetään fokus siinä, että maankäyttäjillä ja elinkeinonharjoittajilla säilyy toimintavarmuus ja että toiminta on ennakoitavaa. Eräs viljelijä viestitti minulle tänään, että viljelijän keskittymistä perustyöhön eli viljelyyn haittaavat kasvava byrokratia ja kontrollointi. Viljelijä toivoi saavansa tuotteistaan riittävän hinnan vähemmällä toimistotyöllä. On tärkeää, että tämäkään laki ei lisäisi viljelijöiden toimistotaakkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

Voimme luottaa siihen, että vastuulliset viljelijät haluavat myös varjella. He elävät luonnosta. Meidän tulee varmistaa, että maamme huoltovarmuus toteutuu myös ruokaturvan osalta. Kun kokonaisturvallisuutemme on kunnossa, pystymme suojelemaan arvokasta luontoamme myös tuleville sukupolville, asumaan ja harjoittamaan elinkeinoja joka puolella tätä kaunista maata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

15.17 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Käsissämme on nyt hallituksen esitys uudeksi luonnonsuojelulaksi. Niin kuin ministeri Karikin totesi omassa esittelypuheen-vuorossaan, luontokato on ilmastomuutoksen ohella ihmiskunnan olemassaolon suurimpia uhkia. Ja niin kuin täällä edustaja Mäkisalo-Ropponen totesi, luontokatoa ei ole onnistuttu pysäyttämään edes Suomessa. Salikeskustelussa on jo myös käynyt ilmi, että luonnonsuojelulaki on keskeinen lainsäädännön väline luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Sen avulla voidaan suojella uhanalaisia tai muutoin arvokkaita lajeja, luontotyyppejä, elinympäristöjä sekä laajempia aluekokonaisuuksia. Tätä uudistusta on valmisteltu laajassa yhteistyössä ja ympäristöministeriön asettamassa hankkeessa vuoden 2020 alusta lähtien.

Luonnonsuojelulain toimivuutta ja vaikuttavuutta on tarpeen vahvistaa, minkä lisäksi nyt on tullut todellakin aika lakia myös ajantasaistaa ja selkeyttää. Mitä uusi laki sitten tuo meille tullessaan? Vieraslajien poistoa suojelualueella yksinkertaistetaan, malminetsintä kielletään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa kokonaan, ja valtion muilla suojelualueilla sen edellytyksiä tiukennetaan. Luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä tuetaan selkeyttämällä ja osittain laajentamalla korvauksia koskevaa sääntelyä. Ja kolmanneksi, eikä ollenkaan vähäiseksi, laki myös vahvistaa saamelaisten oikeuksia huomioimalla saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet.

Arvoisa herra puhemies! Sanna Marinin hallitus on nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyksellisen korkeaksi. Tarvitsemme lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia toimia, joista yhtenä esimerkkinä on toimijoita velvoittava ekologinen kompensaatio, joka nyt annettussa luonnonsuojelulaissa on vapaaehtoinen toimi, niin kuin monet teistä kollegoista ovat maininneet. Koen itse, että pelkällä vapaaehtoisuudella tämä ei toimi niin kuin luontomme edellyttää. Luontokadon torjuntaa pitää voida jatkossa tarkastella ja rahoittaa ”aiheuttaja maksaa” -periaatteella. Lain käsittelyssä täällä eduskunnassa on syytä ottaa huomioon myös se, että tutkijayhteisössä on laaja konsensus siitä, että ilman ennallistamista ja luontoarvojen heikkenemisen selvää rajoittamista luonnon monimuotoisuus jatkaa entistä enemmän heikkenemistään ja uhkaa myös ihmiskunnan tulevaisuutta.

Arvoisa herra puhemies! Niin kuin aiemmin totesin ja niin kuin on todettu salissa useamman kerran, tämä ekologinen kompensaatio jää nyt vapaaehtoisten toimien varaan. Ja uskallan ajatella, että seuraava hallitus viimeistään palaa tähän, ellei tavoitteita saavuteta. Mielenkiinnolla odotan myös, niin kuin edustaja Elokin, ympäristövaliokunnan kuulemisia ja käsittelyitä, jotka jo eilen ennakkokäsittelyssä aloitimme. Ajattelen myös niin, että näissä käsittelyissä ja valiokunnan kuulemisissa saamme myös kuulla ajatuksia tästä vapaaehtoistoimien onnistumisesta, jotta tiedämme varautua, mitä sitten tuleman pitää, jollei tavoitteisiin päästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

15.21 **Juha Sipilä kesk:** Arvoisa puhemies! Luontomme suojelu on tärkeää. Käsittelyssä on siis tärkeä hallitusohjelmassakin sovittu mutta myös ristiriitoja herättävä lakipaketti. Luonnonsuojelulain valmistelussa hallituksessa tämä on kestänyt pitkään, mutta mielestäni aika kompromissien tekemiseen on kuitenkin kannattanut käyttää. Nykyinen laki on osin jo vanhentunut, ja säännöksiä uhanalaisten luontotyyppien suojeluun tarvitaan. Lakiin ehdotetaan nykyisen rajauspäätösmenettelyn ohella uutta tiukasti suojeltujen luontotyyppien luokkaa, mikä olisi voimassa suoraan lain nojalla. Lain tavoitteita ajantasaistetaan ja niihin lisättäisiin ilmastomuutokseen sopeutumisen edistäminen. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen on mielestäni tärkeää, samoin kuin luontokadon hillitseminen. Samalla pitää löytää keinoja maanomistajien oikeuksien toteuttamiseen ja elinkeinojen toimintavarmuuden ja ennakoitavuuden varmistamiseen.

Vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevat säännökset tulisivat voimaan uutena suojelukeinona lakiin vapaaehtoisten suojeluohjelmien — kuten Helmi- ja Metso-ohjelmien — rinnalle. Ekologinen kompensatio tarkoittaa käytännössä sitä, että aiheuttaja vastaa -periaatteen mukaisesti toimenpiteillä luontotyypeille aiheutettua haittaa voidaan kompensoida toisella alueella esimerkiksi luontotyyppin esiintymää tai lajin esiintymispaikkaa ennallistamalla, eli tuotetaan toisaalle heikennystä vastaava lisäys. Mielestäni on kannatettavaa, että ekologinen kompensointi toteutetaan nimenomaan vapaaehtoisena järjestelmänä. Valiokunta on aloittanut asian enakkokäsittelyn, niin kuin edustaja Taimela juuri totesi. Saimme tuossa jo kuulla odotusarvon olevan, että tätä vapaaehtoista ekologista kompensointia tullaan käyttämään runsaasti ja että se tulee myöskin tarjoamaan aivan uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Suojelun ja siihen liittyvien erilaisten rajoitusten ohella laissa pyritään myös turvaamaan maanomistajien oikeusturva oikeudenmukaisen korvausjärjestelmän avulla, mikä tukee luonnonsuojelulain hyväksyttävyyttä. Laki perustuu täyden korvauksen periaatteelle, mikäli rajoituksista aiheutuu maanomistajille merkityksellistä haittaa. Laki puuttuu siis perustuslainsuojan omaavan omistusoikeuden kysymyksiin, joten on äärimmäisen tärkeää, että hallituksen esitys menee myös perustuslakivaliokunnan tarkkaan syyniin. Myös maanomistajien oikeusturva ja elinkeinojen toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää.

Julkisuudessa punnittu erilliskysymys liittyy malminetsintään luonnonsuojelualueella. Uuden ehdotuksen mukaan kansallis- ja luonnonpuistoihin ei nykyisestä poiketen voisi enää myöntää lupaa rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen malmin etsimiseksi. Itse olen miettinyt sitä, että kun tämä kansallinen mineraalivarojen kartoitus on kuitenkin tärkeää ja Suomessa on kestävä ja toimiva järjestelmä tähän, vaikeutuuko tämä kartoitustyö nyt tämän lain myötä, vaikka se on selvää, että missään tapauksessa tuota ei voi hyödyntää näillä alueilla, eli kaivostoimintaa näillä ei voi tehdä.

Uskon, että tulemme keskustelemaan myös tässä salissa ja valiokunnassa valkuposki-hanhista, se on meidän suosikkiaiheemme tuolla valiokunnassa. Hyvää tässä esityksessä on se, että karkotuslupia voidaan myöntää laajemmalle alueelle kerralla, mutta tässä yhteydessä olisi kyllä mahdollista myös luoda asiaan kerralla paremmat pelisäännöt. Esimerkiksi tämä lupien tekemisen paikka saisi olla lähempänä sitä, missä nämä haitatkin aiheutuvat — ei tietenkään liity nyt suoraan tähän lakiin.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan puolesta uskallan luvata, että teemme asiassa perusteellista työtä ja yritämme myös löytää mahdollisimman kattavaa yhteisymmärrystä ristiriitaisiakin tunteita herättävään hallituksen esitykseen. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Jatketaan puheenvuoroon. Edustaja Malm.

15.26 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Nykyinen luonnonsuojelulaki on vanhentunut ja vaatii paljon korjauksia. Lain uudistaminen on tarpeen, koska luonnon monimuotoisuuden heikentymistä ei ole saatu pysäytettyä ja luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta on saatu runsaasti uutta tietoa sitten vuoden 1997. Lisäksi ilmastonmuutos nopeuttaa ja voimistaa entisestään luonnossa tapahtuvia muutoksia. On hyvä, että tämä laki etenee eduskuntaan, mutta esityksessä ekologinen kompensatio jää kuitenkin vapaaehtoisuuden varaan. Tarvitsemme jatkossa yrityksille velvoittavan lainsäädännön, jolloin luonnon hävistämisestä joutuu maksamaan tai kompensoimaan sen toisaalla.

Hallitus on tehnyt hyvää työtä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja kunnianhimoisten tavoitteiden asettamiseksi. Ilmastolaki on juuri uudistettu ja vihreää siirtymää edistetty monin toimin. Nyt myös luontokadon pysäyttäminen täytyy nostaa ilmastonmuutoksen torjunnan rinnalle, ja sitä varten tarvitaan kunnianhimoinen toimintasuunnitelma. Tarvitsemme nimenomaan lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia toimia, sillä pelkästään suojelurahoitusta lisäämällä emme onnistu, vaikka sekin on kyllä tärkeää. Luontokadon torjunta täytyy jatkossa rahoittaa aiheuttaja maksaa -periaatteella. Ekologisen kompensaation säännöt täytyy luoda tarkoin, ja sen tulee olla viimesijainen keino, kun haittoja ei voida estää tai lieventää. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontokadon pysäyttäminen on äärimmäisen tärkeää, ja Suomen tulisi tehdä entistä enemmän tavoitteiden saavuttamiseksi sekä kotimaassa että globaalisti. Toivonkin, että seuraavana askeleena Suomessa otetaan käyttöön velvollisuus korvata rakennus- ja muissa hankkeissa aiheutunut luontokato vastaavan arvoisella suojelulla tai ennallistamisella toisessa kohteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.28 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Suomalaiset rakastavat luontoaan. Jos kysyisi keneltä tahansa täällä talossa tai kadunvarrella, mikä Suomesta tekee niin hienon maan, niin veikkaan, että siinä listassa aika nopeasti löytyy luonto kärkeen. Vastaavasti, jos sitä kysyy keneltä tahansa muulta kuin suomalaiselta, mikä Suomessa tekee vaikutuksen, varmaan luonto nousee siinäkin listassa. Samaan aikaan kyse ei ole vain tunteista ja mielikuvista vaan kiistattomasta tieteestä. Monimuotoinen, hyvinvoiva luonto on meidän oman inhimillisen hyvinvointimme, talouden, ruokaturvan ja oikeastaan kaiken perusta, elossapitojärjestelmä, joka on uhattuna. Luontokato, luonnon köyhtyminen, jatkuu Suomessa. Siksi kiitos, ministeri Kari, tämän lain esittelystä ja erinomaisesta puheenvuorosta siinä yhteydessä. Tämä laki tulee tarpeeseen. Selvennykset, päivitykset, täsmennykset arvokaimpien luontokohteiden suojelulain tasolla, luontopaneelin vahvistaminen, paljon puhuttu ekologinen kompensatio — kaikki oikein hienoja ja tarvittavia asioita.

Edustaja Kivelä piti oikein hienon puheenvuoron, siinä oli monia hyviä pointteja, jaan ne kaikki. Hän totesi siinä, mitä kaikkea vasemmisto olisi tähän vielä kaivannut. Voin todeta, että se, ettei tämä laki vielä paremmin pureudu tähän meitä kohtaavaan uhkaan, ei ole pätkääkään vihreistä kiinni. Työ jatkuu.

Joka tapauksessa on hyvä huomata, että luonto ei säily, ellei sitä suojele, ja sitä varten tätä lakia tarvitaan. Mutta luonto ei myöskään säily pelkästään suojelemalla, luonnonsuojelun kautta, vaan luontokadon torjunnan ja pysäyttämisen pitäisi olla läpileikkaava teema

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

oikeastaan kaikessa lainsäädännössä, samaan tapaan kuin ilmastonmuutoksen torjunta alkaa meillä pikkuhiljaa olemaan. Ja se tarkoittaa sitä, että siltäkin osin työ jatkuu myös ihan spesifin luonnonsuojelulain ulkopuolella, mihin täällä on tullutkin esityksiä, niin että varmaan vielä palataan tähän tulevaisuudessa tämänkin osalta. Mutta ennen kaikkea tämä teema pitäisi ymmärtää laueammin oikeastaan kaikkia asioita koskettavaksi.

Mutta yhtä kaikki, tämä on erinomainen esitys. Tämä on todella kaivattu esitys, ja tätä on tosiaan odotettu. Kiitos — hienoa, että se on nyt täällä talossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, poissa. — Ledamot Ollikainen, var vänlig.

15.30 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suuret kiitokset esittelystä ministerille ja myös tästä luonnonsuojelulaista. Kuten tässä on mainittu, Suomen luonto on todella kaunis ja sitä tulee vaalia. Hienoa, että nyt tätä luonnonsuojelulakia päivitetään. Lain uudistaminen on ollut välttämätöntä, ja nyt lain toimivuutta vahvistetaan ja selkeytetään. Tässä on muun muassa mukana myös, että vahvistetaan kuulemista, osallistamista, ja se on todella hieno ja hyvä asia myös paikallisväestön näkökulmasta, ja on todella tärkeää, että se kuuleminen on sitten myös aitoa. Se tuo luotettavuutta ja ymmärrystä myös paikallisesti — hieno asia, että tämä on tässä mukana. Lakiin on kirjattuna myös tämä ekologinen kompensatio. Monet yritykset jo käyttävät tätä, ja se on hieno asia.

Ärade talman! Den här naturvårdslagen är en väldigt stor och bred helhet. Den är den tredje av sitt slag, och det är fint att den nu kommer fram och mer motsvarar nutiden.

Det finns många delar i det här. Bland annat pratar man om utrotningshotade arter, och många av dem har vi, och de här ska vi förstås skydda och jobba med väldigt, väldigt noggrant. Men jag vill ändå lyfta fram en sak som är viktig för mitt parti SFP som gäller att det instiftas bestämmelser om undantagstillstånd för jakt på skarv, en likadan praxis som man har haft sedan 2020 och använts för skador som orsakats av vitkindade gåsen. Nu kan alltså undantagstillstånd beviljas i sådana fall där skarven antingen är talrik eller orsakar särskilt stor och oförutsägbär skada. Speciellt i kustområdena har skarven drabbat jordbruk, fiskodlingar, kustfiske, yrkesfiske, och den här bestämmelsen är verkligen ett steg framåt och det tycker jag är en fin och bra sak, så jag vill tacka för det. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, tack. — Nyt meillä on tässä vaiheessa tilanne sellainen, että annetaan ministerille kolmen minuutin puheenvuoro, ja sen jälkeen siirrytään seuraavaan asiaan. — Ministeri Kari, olkaa hyvä.

15.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari: Arvoisa puhemies! Kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja puheenvuorossaan totesi, tämä tosiaankin on suurten tunteiden laki, ja haluan kiittää kaikkia tässä keskustelussa puhuneita edustajia. Täytyy sanoa, että tämä keskustelu lämmitti kyllä mieltä. Loppujen lopuksihan kyse on siitä, otammeko me luontokadon tosissamme, otammeko me tutkijoiden viestin tosissamme ja haluammeko me aidosti pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupenemisen. Jos me haluamme, niin silloin me tarvitsemme uusia keinoja, ja tähän tämä laki pyrkii vastaamaan.

Edustaja Kinnunen puhui kauniisti isoisästään, joka oli viljelijä ja joka on vahvasti vaikuttanut hänen ajatukseensa siitä, miten me ympäristöä viljelemme ja varjelemme. Täytyy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

itse sanoa, että minun isoisäni oli kalastaja ja syy siihen, miksi itse heräsin luontomme tilaan, siihen, mitä tapahtuu ympärillämme, oli se, että koko lapsuuteni kuuntelin isoisääni, joka kertoi siitä, mitä tapahtui Itämeren lohelle, mitä tapahtui meidän joillemme, mitä tapahtui hänen elinkeinonsa perustalle, ja tämän takia minusta tuli luonnonsuojelijja. Meidän elinkeinomme nojaavat meidän luontoomme.

Useampi edustaja puhui tästä ekologisesta kompensatiosta, ja oli kysymyksiä siitä, riittääkö tämä. Itse ajattelen, että tämä on äärimmäisen tärkeä avaus, tämä on äärimmäisen tärkeä lähtökohta, ja kiitän kaikkia hallituskumppaneita myös siitä, että yhteisymmärrys tämän eteenpäinviemisestä löytyi.

Kuten edustaja Ollikainen totesi, kiinnostus on ollut suurta, useat yritykset jo tekevät tätä, ja se, mitä yritykset toivovat, on se, että kun he tätä kompensatiota haluavat tehdä, niin se myös varmasti toimii, ja sen takia se, että kriteerit on kirjattu lakiin, ne nojaavat lakiin, on äärimmäisen tärkeää.

Edustaja Kivelä peräänkuulutti tätä biodiversiteettistrategian suojelutavoitteiden eteenpäinviemistä. Tämä työ on ympäristöministeriössä käynnissä, ja Suomen sitoumuksen toteutuminen tullaan päivittämään tämän vuoden loppuun mennessä, eli työtä tämän puolesta kyllä jo tehdään.

Täällä useammatkin edustajat puhuivat viisaasti siitä, että yksi laki ei tietenkään riitä, me tarvitsemme paljon enemmän, ja se on juuri näin. Mikään laki ei tässä tilanteessa pysty luontokatoa yksin pysäyttämään, tämä on osa sitä palapeliä. Me tarvitsemme mukaan kaikki: me tarvitsemme mukaan yritykset, me tarvitsemme mukaan maanomistajat, me tarvitsemme mukaan kaikki suomalaiset. Tämä laki pyrkii tätä parhaansa mukaan mahdollistamaan.

Edustaja Harjanne totesi hyvin, että suomalaiset rakastavat luontoa, ja jos me täällä emme pysty luontokatoa pysäyttämään, [Puhemies koputtaa] missä se pystytään tekemään? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.36.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.51.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

Avaan keskustelun. Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.51 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Ilmastokriisin lisäksi meillä on lajikadon takia luontokriisi. Se näkyy konkreettisesti hyönteiskuolemista, lintulajiston köyhtymisenä ja järvien happamoitumisena. Kysymys on sekä paikallinen että maailmanlaajuinen. Luonnon monimuotoisuus on edellytys kaikelle elämälle maapallolla. Toimivat ekosysteemit suojelevat katastrofeilta, tekevät meristä terveitä sekä tukevat kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

vien pölytystä ja ilmaston vakautta. Vaikka Suomi onkin tehnyt monia asioita oikein, emme mekään ole kuitenkaan onnistuneet kokonaan pysäyttämään kielteistä kehitystä. Edelleen joka yhdeksäs maamme lajeista ja lähes puolet maamme luontotyypeistä on uhanalaisia. Olen iloinen siitä, että Marinin hallitus on hallituskaudellaan nostanut luonnonsuojelun rahoituksen ennätyskorkealle tasolle, tehnyt kovasti töitä ilmastomuutoksen torjumiseksi ja asettanut kunnianhimoiset päästövähennystavoitteet. Tehokkaalla ja ymmärrettävällä lainsäädännöllä voimme nykyistä paremmin suojella uhanalaisia ja arvokkaita lajeja, luontotyyppejä ja elinympäristöä. Luonnonsuojelulain uudistaminen on linjassa tämän kanssa, ja sillä pyritään pysäyttämään Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Uudessa luonnonsuojelulaissa otetaan myös ilmastomuutos ja sen vaatimukset entistä paremmin huomioon. Ekologisen kompensaation kehittäminen on yksi monista tähän uudistukseen sisältyvistä konkreettisista toimenpiteistä. Ekologisen kompensaation avulla ihmisen toiminnasta jossain aiheutuneet vahingot luonnon monimuotoisuudelle voidaan vapaaehtoisesti kompensoida lisäämällä luonnon monimuotoisuutta jossain muualla. Järjestelmä olisi — ja sen tulee olla — valtion sääntelemä niin sanotun viherpesun estämiseksi. Vain tosiasiallinen luonnon monimuotoisuuden parantaminen lasketaan. Lainmuutos antaa meille myös useita keinoja vieraslajien torjuntaan: esimerkiksi suojeltujen alueiden vesilintukantoja uhkaavien minkkien ja supikoirien hävittäminen helpottuu, mikä on tervetullut muutos.

Arvoisa puhemies! Kaivostoiminta on tärkeää maamme taloudelle, mutta malminetsinnällä ja kaivostoiminnalla voi olla huomattavia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Siksi on hyvä, että Metsähallituksen toimivalta myöntää lupia malmin etsintään kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa poistetaan.

Ärade talman! Gruvdriften är viktig för vårt lands ekonomi, men malmletning och gruvdrift kan ha betydande konsekvenser för den biologiska mångfalden. Därför är det bra att Forststyrelsens behörighet att bevilja tillstånd till malmletning i nationalparker och naturreservat slopas enligt propositionen för de nationalparker som grundats efter att den nuvarande naturvårdslagen trädde i kraft 1997 och för andra nationalparker enligt kommande förslag. Vi ska värna om våra fantastiska nationalparker och naturreservat. Nationalparken i Salla är en av de allra senaste och blev vårt lands 41:a nationalpark år 2021.

Ärade talman! Precis som det är viktigt med en rättvis grön omställning är det viktigt att ingen grupp drabbas oskäligt vid olika naturskyddsprogram och åtgärder. Rättvis ersättning till markägare är väldigt viktigt. Det är vidare av största vikt att tillgodose samernas rättigheter genom att i större utsträckning än för närvarande beakta samernas urfolksrättigheter vid verkställigheten av naturvårdslagen.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten kulutuksesta johtuva luontokato ulottuu myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Tämä muistuttaa meitä kiertotalouteen ja kestäväan kuluttamiseen panostamisen tärkeydestä, mutta myös siitä, että asiaa on edistettävä myös kansainvälisillä areenoilla. Tänä syksynä Kiinan Kunmingissä järjestettävään YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolikokoukseen kohdistuu suuria odotuksia. Suomen tulee edistää sitä, että kokouksessa asetettaisiin kunnianhimoiset ja mittavat tavoitteet vuodelle 2030. Toivon, että tavoite suojella 30 prosenttia maailman maa- ja merialueista toteutuu.

Arvoisa puhemies! Luonnon monimuotoisuuden eteen tehtävän työn hitaus masentaa helposti. Onneksi kuitenkin myös jotkut asiat kehittyvät oikeaan suuntaan. Suomalaisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

luontotietämys on parantunut huomattavasti vuosien varrella. Se antaa toivoa, koska silloin kun ihminen tuntee jonkin ilmiön ja tietää sen merkityksen, hän myös vaalii sitä. Siksi on hyvä, että uudistetulla luonnonsuojelulla myös edistetään kansalaisten osallistumista heidän omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja luonnonsuojelun suunnitteluun.

Ärade talman! Naturen är oersättlig, en förutsättning för vårt välbefinnande, vår hälsa och vår ekonomi, men naturen saknar en röst. Vi måste vara rösten för naturen som den del av den vi är. Det är upp till oss att värna om den, också för vår egen skull. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja al-Tae poissa, edustaja Hassi poissa. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.56 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämä luonnonsuojelulaki, kaivoslaki ja ilmastolaki pitäisi käsitellä eduskunnassa samassa yhteydessä ja käydä tämä kokonaisuus läpi ja arvioida sitä taustaa vasten, kuinka houkutteleva investointimaa Suomi on tulevaisuudessa. Itse katselin näitä pääkohtia tästä luonnonsuojelulaista. Toki sitä on 464 sivua, niin ettei sitä ihan iltapäivän aikana varmaan kukaan lue, mutta muutamia havaintoja siitä.

Lähtökohtahan, kuten täällä aikaisemmin illalla todettiin, on se, että kun tulee vihreä siirtymä ja me siirrymme sitten sähköiseen liikenteeseen ja uusiutuvaan energiaan, niin kyllähän se valtavasti vaatii lisää maametallien kaivamista globaalisti. On arvioitu, että parissakymmenessä vuodessa maametallien tarve kasvaa 7 miljoonasta tonnista 30 miljoonaa tonniin, ja tiettyjen metallien kohdalla on vielä monikymmenkertainen se määrä, mitä sitten globaalisti tarvitaan. Kyllähän tämän pitäisi Suomessa aiheuttaa lainsäädännössä sellainen näkemys, että luontoa suojellen ja kaikella tavalla ympäristöä suojellen meidän pitäisi mahdollistaa malminetsintä ja sitä myötä kaivosten perustaminen, koska se on Suomen vastuu tässä globaalissa tilanteessa, koska me olemme sitoutuneet vihreään siirtymään ja sitä kautta ilmastomuutoksen vastustamiseen, mutta ei se kyllä tästä luonnonsuojelulaista ihan helpolla välity. Kyllä enemmänkin tänne on nyt sisällytetty uhkakuvia, jotka estävät malminetsintää ja vaikeuttavat kaivoksien perustamista Suomeen. Siinä mielessä Suomi ei kyllä sitä investointihoukuttelevuutta tämän lain mukaan pysty kovin paljon parantamaan.

Kuten jo aikaisemmin totesin, niin onhan tämä vaarallista, jos meillä oikeasti pitää olla joko luonnon puolella tai luontoa vastaan. Minä olen kyllä luonnon puolesta ja vastaan ker-toimella 0,63. Se määrittelee ehkä, mitenkä itse ajattelen asioista.

Tähän lakiesitykseen sisältyy varovaisuusperiaate, ja se on kyllä aika vaarallinen periaate sen takia, että sehän toteutuessaan johtaa siihen, että hallinto-oikeuden tulkintavalta lisääntyy entisestään. Kun tähän lakiesitykseen käsitykseni mukaan sisältyy vielä kansalaisten valitusoikeuden parantaminen, niin ensinnäkin se tukkii tuomioistuimet, se pidentää valitusten käsittelyä. Ajatellaanpa sitä, että jo nyt olemme nähneet, miten esimerkiksi Finnpulp-tehdashanke kaatui korkeimman hallinto-oikeuden äänestyksessä tulkintäkemysten eriävyyden vuoksi, meillä on valmis akkumineraalitehdas Harjavallassa, mutta se ei pysty aloittamaan ympäristölupakäsittelyn ja -tulkintojen vuoksi — voivat olla hyviäkin — ja itse muistan, arvoisa puhemies, kun Kajaanissa Murtomäessä oli tuulivoimapuisto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

hanke, joka oli jo aika pitkällä ja johon oli miljoona hakattu rahaa, mutta korkein hallinto-oikeus totesi, että se häiritsee susien vapaa-aikaa ja mahdollisesti lisääntymistä — en ole ihan asiantuntija susien lisääntymisessä, miten se tapahtuu, mutta ilmeisesti ne jonkun verran väistävät, jos siellä alueella sitten liikkuu ihmisiä rakentamassa tuulivoimapuistoja, en tiedä varmaksi kyllä. Nämä esimerkit ovat kyllä semmoisia, kun kyllähän kuitenkin kansanvaltaisen järjestelmän pitäisi tehdä nämä päätökset, että jos tulkintaoikeus tämän varovaisuusperiaatteen takia entistä enemmän siirtyy sitten oikeusjärjestelmälle, niin panee kysymään, kuka enää uskaltaa ottaa riskiä, että lähtee investoimaan. Näitten valmistelu ja kaikki, mitä siihen liittyy, ja suunnittelu vaativat ensinnäkin resursseja ja aikaa, ja jos on suuri epävarmuus, mitä oikeusjärjestelmä Suomessa tulee olemaan mieltä ja miten se tulkitsee jotakin luonnon yksityiskohtaa, vaikka sitten joitakin susia tai muuta, onko niitä alueella vai ei, niin kyllähän siinä iso kysymysmerkki täytyy asettaa, kannattaako tämmöistä lakia yleensä säätää.

Sitten jos me ajatellaan malminetsintää, niin itse olisin hieman liberaali. Ei niin, että haluaisin millään tavalla kansallispuistoja tai luonnonpuistoja väheksyä — ne ovat tärkeitä — mutta olisin kuitenkin liberaali, että malmia voidaan etsiä. Jos sieltä löytyy vaikka Euroopan suurimpia esiintymiä — esimerkiksi tiedämme, että Euroopan unionin kobolttivaroista Suomen maaperässä, kallioperässä, on 94 prosenttia — jos jotakin tämmöistä löytyy, niin sitten olisi aika arvioida, pystytäänkö sittenkin perustamaan kaivos. Oma lähtökohta on se, että kun me joudumme maata kaivamaan Kiinassa ja Euroopassa tai missä tahansa päin maailmaa, niin eihän me voida Kiina-riippuvuuteen liian paljon alistua, kun nyt lähdetään Venäjä-riippuvuudesta pois. Kyllä Suomen pitää oma vastuu kantaa siitä, että meillä etsitään malmia ja perustetaan kaivoksia. Eiväthän ne tietenkään ympäristön tilaa paranna, mutta jonkunmoista realismia pitää olla Suomen talouden tulevaisuuden turvaamisessa ja työllisyydessä. Ja meidän pitää edistää vientiä. Eihän tämä alijäämä koskaan katkea, jos Suomi ei vientiä edistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulain uudistaminen siinä millään on varmaan tarpeellinen. En sitä millään lailla polemisoi. Mutta, sanoisinko, tässä asiassa se vanha kansanviisaus lienee totta, että järki se pitää olla kerjätessäkin. Suomalainen metsien käyttö ei ole luonnon tuhoamista. Nythän meille on semmoinen mielikuva levitetty Suomeen, että metsien käyttö on tuhoamista, vain luonnonsuojelu on metsien suojelua, oikeaa metsien käyttöä. Se on juuri päinvastoin: jos me rauhoitamme nämä metsät, niin sehän tarkoittaa, että me tuhoamme siinä samalla hiilinielun ja samalla teemme siitä pikkuhiljaa semmoisen monokulttuurin. Kun metsä vanhenee, sieltä monimuotoisuus häviää. Esimerkiksi kuusikossa sehän tarkoittaa, että siellä on sen jälkeen vain kuusia ja kenttäkerroksessa ei kasva mitään muuta kuin karhunsammalta ja muutamia muita sammalia ja jokunen sieni. Tämä on se totuus. Minä ihmettelen, että ei mikään tiedotusvälinekään lähde tosiasiaa avaamaan, mitä se käytännössä on.

Suomessa käytännössä meidän vientituloista 20 prosenttia tulee metsäteollisuuden kautta. Käytännössä se on enemmän, kun siihen lasketaan mukaan saavutettu energiahyöty, metalliteollisuuden kasvu, konerakentaminen, laiterakentaminen ja moni muu asia. Tämäkö halutaan tässä maassa lopettaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

Edustaja Kvarnström tuossa omassa puheenvuorossaan vaati melkein ääni väristen, että pitää suojella lisää. Häinkö jakaa sitten metsäteollisuuden työntekijöille verokortit käteen, että näkemiin, teiltä loppui työpaikka? Kuka lähtee? Onko se sitten joku hallituksen ministeri vai joku hallituksen kansanedustaja? Toivoisin hieman vastuullisuutta näihin puheisiin, koska jos me emme tätä... Kun vaadimme samaan aikaan, että meidän pitää päästöjä vähentää, sehän tarkoittaa, että uusiutuvasta materiaalista eli puusta rakennamme yhä enemmän. Mistä me sitä puuta saamme? No, metsästä tietysti. Ja nyt jos suojellaan lähes kaikki metsät, niin kuin tuntuu olevan tämän päivän trendi, niin mistä sitten se materiaali otetaan? Ei mistään.

Samoin, jos me vaadimme uusiutuvaa energiaa, mistä me sen otamme? Ei saa metsää käyttä, se suojellaan. Ja nyt uusimman tiedon mukaan metsäenergian polttaminen EU:ssa viimeisimmän ympäristövaliokunnan tulkinnan mukaan ei ole enää kestävä, elikkä se on päästökaupan piirissä ja niin edelleen, rangaistumääräysten alainen juttu. Millä ihmeellä me tämä energia sitten tehdään? Saksa lopetti ydinvoiman, muka luopuu kivihielestä. Koh-ta loppuu maakaasu. Millähän se Saksa pyörittää sen Euroopan johtavan talouden? No, ei millään tietenkään. Se menee polvilleen, että pauke käy, ja samoilla keinoin käy Suomelle.

Suomi on Euroopan eniten maitaan ja metsiään suojellut valtio ylivoimaisesti. Jos Euroopan muut valtiot pääsisivät jonain päivänä samaan, niin voitaisiin sen jälkeen jatkaa tätä yhteistä ponnistusta ja odotella, kun toiset tulevat mukaan. Mutta eipä ole kuulunut.

Ja mistä me sitten ne uudet suojelualueet otetaan, kun tuntuu, että niitä talousmetsiä ei saa ollenkaan enää käyttä? Se tarkoittaa, että menetämme, niin kuin äsken sanoin, valtavan määrän työpaikkoja, valtavan määrän uusiutuvaa energiaa, valtavan määrän suomalaista työtä. Tulee työttömiä, valtion tuloverot laskevat lähes nolliin siltä alalta. Sama koskee kuntien tuloverokertymää, eläkevakuutusmaksujen kertymää. Eihän tässä keskustelussa ole enää minkäänäköistä järkeä. Tämä on vähän niin kuin innostunut pikkupoikaporukka, joista yksi keksii hyvän ja toinen pahemman, ja sitten ollaan jo jossakin ihan töllöntöitä tekemässä. Ei tämä näin voi mennä.

Euroopan unionin uusi villitys taksonomia vaatii, että 20 prosenttia metsistä on siirrettävä talouskäytön ulkopuolelle ja mukaan ei saa laskea niitä metsiä, jotka on jo suojeltu. Tämähän tarkoittaa Suomessa lähes kolmanneksen metsien suojelua. Siis haloo — lähes kolmannes Suomen metsistä pitäisi suojella. Tätä on moni idealisti esittänyt, että näin tulee toimia ja tällä me pelastamme kuulemma maailman. Sillä me nimenomaan tuhoamme tämän maailman, kun lopetamme uusiutuvan energian käytön, lopetamme uusiutuvista materiaaleista olevien asuntojen rakentamisen ja tuotteiden tekemisen. Puulle, jos mille, olisi tänäpänä valtava kysyntä maailmassa. Haluaako joku tämän lopettaa? Jos joku viisaista minulle kertoisi, missä siinä se viisaus on, niin mielelläni otan sen tiedon vastaan.

Komission esittämän biodiversiteettistrategian mukaan suojeltava minimi metsäalasta on 30 prosenttia. Jos tämä taksonomia vie 20 prosenttia plussaa metsien suojeluun ja 30 prosenttia vielä komission biodiversiteetin kautta, niin ei varmaan näitä lukuja voi yhteen laskea, mutta yli 30 prosentin mennään joka tapauksessa. Tämähän on aivan älytöntä touhua, että esitetään tällaisia lukuja, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa.

Tämä koko Ursula von der Leyenin komission maailma on mennyt aivan kummalliseksi. Samaan aikaan, kun Euroopassa käydään sotaa ja pitäisi olla omavarainen, tuottaa omat ruuat, tuottaa omat rakennusmateriaalit, tuottaa oma energia, niin kaikki lopetetaan ja velkaannumme aivan hurjan lailla. 17.5. oli juhlapäivä, Nato-äänestyspäivä, mutta se ensimmäinen elvytyspaketti, joka silloin vuosi sitä ennen hyväksyttiin, oli suurimpia, pahimpia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2022 vp

virheitä, mitä eduskunta koskaan on tehnyt. Annettiin verotusoikeus komeasti vielä siinä sivutuotteena EU:lle ja sinetöitiin sillä suomalainen elintason lasku. Samalla hyväksyttiin se, että me osallistumme toisten maiden kulujen maksuun, sosiaaliturvan maksuun ja velkojen maksuun. Minä en ole vielä tähän päivään mennessä, arvoisa puhemies, löytänyt siitä mitään järkeä, eikä siinä varmaan olekaan.

Mutta jos nämä suojelutavoitteet toteutuvat tällä keinoin kuin on tässäkin paperissa ja tämän päivän keskustelun puheenvuoroissa esitetty, niin minua ensi yönä ei niin hyvin nukuta. Tämä on jotain sellaista, että en jaksakaan sulattaa tätä millään. Suomalainen luonto pysyy puhtaimmillaan, suomalainen metsäammattilainen tai maanviljelijä tai metsässä kulki- ja vaalii suomalaista luontoa. Hän haluaa kerätä marjoja, sienii, rakentaa talonsa puusta, syödä suomalaista leipää ja ajaa turvallisesti hyvillä teillä ja nauttia elämästä. Tällä menolla, mitä nyt on tässä tänä päivänä esitetty, kaikelle tälle saamme kohtapuolin sanoa hyvästit, koska kellään ei ole siihen enää varaa. Suomi on maailman paras maa elää, ihan varmasti on, mutta tällä menolla se on kohta niin kallis, että kellään ei ole siihen varaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.